

Kertomus Helena Edgrenin ja Sari Miettisen matkasta **Kankaanpäähän**
16.7.1987.

Arkkitehti Heikki Elomaa on lähettänyt museovirastoon nähtäväksi Kankaanpään kirkon alustavat korjaussuunnitelmat, jotka kävimme tarkastamassa paikan päällä 16.7.1987.

Kankaanpään kirkko on rakennettu C.L. Engelin allekirjoittamien, 25.4.1834 intendentinkonttorissa hyväksytyjen piirustusten mukaan. Kirkon sisätilat on kuitenkin korjattu perusteellisesti vuonna 1936 (Kauho S. Kallio) ja ne saivat silloin nykyisen asunsa. Arkkitehti Elomaan laatimat korjaussuunnitelmat ovat vielä hahmotteluvaiheessa, eikä niihin toistaiseksi sisälly kirjallista selostusta aiotuista töistä. Huomattavimmat suunnitelmissa esitetyt muutokset koskevat sisäseinien jäsentelyä pilasterein, morsiamen- ja omaistenhuoneen rakentamista ja sakariston tilamuuroksia.

Sisäseinät - pilasterit

Kankaanpään kirkon urkugarven pohjoisseinälle on rakennettu kaksi ehdotelmalla uusiksi seinäpilastereiksi. Suunnitelmista ei nykyisellään käy ilmi, mistä arkkitehti on saanut pilasterien mittasuhteet ja muodot. Seinään upotettu pilasteri ei mielestämme missään tapauksessa voi tulla kysymykseen. Se rikkoo selvästi seinäpinnan eikä sen saumaton yhdistäminen kirkon muuhun sisustukseen tunnu mahdolliselta.

Seinästä ulkonevan pilasterin voi sen sijaan ottaa jatkosuunnittelun lähtökohdaksi. Muotoilun yksityiskohtia saattaisi kuitenkin vielä harkita. Molemmat ehdotetut pilasterit seisovat vaakapanelin päällä ja päättyvät vaakapaneliin. Ajatus perustuu ilmeisesti Engelin piirustuksissa esitettyyn hahmotelmaan ja voisi ehkä noudattaa niitä tarkemminkin. Suunnitelmista ei toistaiseksi käynyt ilmi mihin pilastereita on tarkoitus sijoittaa. Engelin piirustuksissa niitä on kaikkialla muualla paitsi ristisakaroiden päätyseinillä.

Kirkon sisätilassa ei tällä hetkellä ole yhtään koristettua pilasteria. Ulkopilastereiden kapiteeleistakaan ei yksikään vastaa muodoltaan nyt esitettyä hahmotelmaa. Kellotornin ylimmän osan kapiteeleissa on käytetty samantapaista kolmioaihetta ja kolmio on muutenkin yleinen aihe kirkon koristelussa.

Seinästä ulkonevan pilasterin väritys ei mielestämme ollut täysin onnistunut. Kapiteelin voimakas keltainen väri saattaisi pahasti riidellä sisätilan muun väriytyksen kanssa. Suunnitelmista ei ilmennyt, onko kirkon koko väriskaala tarkoitus muuttaa.

Nyt esitettyjen suunnitelmien mukaan tulee kirkon sisäseinien yläreunaa ilmeisesti kiertämään vaakasuora paneli, joka kupolin alle vietyä tulee peittämään pendenttiivimaalausten alla olevat tekstit. Pendenttiivimaalausten ja pilarien sovittaminen yhteen saattaa muutenkin olla ongelmallista. Sisäseinien alaosa kiertävä paneli tulee puolestaan katkeamaan ikkunoiden alla olevien pattereiden kohdalla.

Morsiamen- ja omaistenhuoneet

Suunnitelmissa esitetyt morsiamen- ja omaistenhuoneet tulevat jäämään 1900-luvun alussa rakennetun urkulehterin alle. Suhteellisen suureksi tarkoitettujen huoneiden rikkoisivat kuitenkin länsisakaran eheyden ja muodostaisivat sisääntulosta käytävämäisen tilan. Ehdottaisimmekin vielä harkitsemaan huoneiden tarpeellisuutta, onhan seurakunnalla erillinen hautauskappeli, jossa miltei kaikki siunaustilaisuudet pidetään sekä tilava sakaristo, jota voitaneen käyttää morsiamen huoneena.

Sakaristo

Sakariston nykyinen sisustus on hieman sekava. Korjaussuunnitelmassa on sakariston länsiseinällä oleva savupiippu ehdotettu purettavaksi ja kaikki tarvittavat kaappitilat on keskitetty tälle seinälle. Eteisen kaakkoisnurkassa olevat, sakariston vintille johtavat portaat on siirretty puretun piipun paikalle ja wc nykyisten portaiden kohdalle.

Sakariston päällä oleva tila on alunperin ollut kirkkoon avautuva lehteri, joka on erotettu kirkkosalista ensimmäisen lämmityslaitoksen rakentamisen aikaan. Lämmityspannu on tällöin sijoitettu sakariston alle ja sen savupiippu on kulkenut suoraan lehterin läpi. Mielestämme lehterin avaamista uudelleen voisi harkita tässä yhteydessä, mikäli vanha savupiippu joka tapauksessa poistetaan. Lehteriä käytetään nykyisin ilmeisesti lähinnä sekalaisen tavaran säilyttämiseen.

Yleisiä huomioita

Kirkon nykyinen sisustus on sekavahko. Korjauksen yhteydessä sitä olisi mahdollista yhtenäistää väriytyksen ja listoituksen avulla. Eri-tyisesti toivoisimme takaisin sakariston ovien reuna- ja päällyslistoja. Vanhojen listojen osia säilytetään sakariston vintillä. Myös ulko-ovien listoituksessa on käytetty samaa mallia kuin sakariston ovissa (vrt. vanhat valokuvat kansiossa). Sen sijaan tuntuvat sakariston ovien yläpuolella olevat medaljongit hieman irrallisilta.

Ulkopuoli

Kirkon ulkoasu ei ole alkuaajoista juurikaan muuttunut. Tapulin keskiosan ikkuna on kuitenkin laudoitettu osittain umpeen ja näyttää nykyisellään erikoiselta. Lähimpiä kirkon seinustalla kasvavia puuta olisi ehkä syytä poistaa.

Helsingissä 21.7.1987

Helena Edgren
Helena Edgren

Sari Miettinen